

Resultat från enkätundersökning inför miljöarbete i Slottsskogskolonin

Johan Erlandsson och Harriet Pukari

Göteborg 2009-04-08

Bakgrund

Koloniträdgårdsförbundet har tagit fram ett system för att miljödiplomera koloniträdgårdsföreningar. Frågan väcktes på förbundskongressen 1999, och resulterade efter omfattande arbete i en tillsatt arbetsgrupp i ett diplomeringsystem som är konstruerat med flera nivåer (obligatorisk nivå, brons-, silver- och guldnivå). För att klara den obligatoriska nivån och erhålla miljödiplom ska en områdesbeskrivning av koloniområdet göras samt ska vissa grundläggande krav för ekologisk odling och kretslopp uppfyllas. Sedan kan föreningen, om den vill, fortsätta med högre nivåer.

Slottsskogskolonin har ännu inte påbörjat ett systematiskt arbete med att få ner föreningens miljöpåverkan. Vid Framtidsgruppens första möte 2008 beslutades att ett av gruppens teman skulle vara Hållbar utveckling och Harriet Pukari anmälde intresse för att ansvara för detta tema. Framtidsgruppen rann dock ut i sanden i avsaknad av sammankallande. På eget initiativ skickade Harriet i september 2008 in en skrivelse till styrelsen om förslag att miljödiplomera Slottsskogskolonin enligt Koloniträdgårdsförbundets diplomeringsystem.

Förslaget togs upp på styrelsemöte under hösten 2008 varvid Johan Erlandsson, då suppleant i styrelsen, påtog sig uppdraget att undersöka vad detta innebar.

Harriet och Johan deltog strax därefter på en utbildningshelg om miljödiplomering arrangerad av Koloniträdgårdsförbundet. På utbildningen kom det fram att många föreningar i princip uppfyller de obligatoriska kraven utan några större åtgärder. Det diskuterades också olika sätt att få igång arbetet med att miljödiplomera sin koloniförening, och en idé var att genomföra en enkätundersökning bland samtliga medlemmar i föreningen för att väcka uppmärksamhet för frågan samt kartlägga nuläge och förändringsvilja.

Syfte

Syftet med enkäten var att undersöka nuläge och förändringsvilja gentemot den så kallade obligatoriska nivån i miljödiplomeringen. Resultatet används för att se om det är värt att gå vidare med att arbeta för en miljödiplomering eller om andra sätt att jobba med miljöfrågor är att föredra.

Ett delsyfte med enkäten är att medlemmarna samtidigt informeras om att miljödiplomering finns och vad den obligatoriska nivån innebär. Den kan också sätta igång/hålla liv i en diskussion om miljöarbete och miljödiplomering. Enkäten når många kolonister, fler än vad som dyker upp på medlemsmöten.

Metod

För att minimera arbetsinsatsen och kostnaderna genomfördes enkäten huvudsakligen som webbenkät med enkätverktyget Mamut Online Survey. Frågorna formulerades helt och hållet utifrån den "obligatoriska nivån" i miljödiplomeringen, i regel med en fråga om nuläge och en fråga om förändringsvilja för varje punkt i den obligatoriska nivån. Frågan om flisning var svårare och fick formuleras speciellt för att inte bli för krånglig, men ändå säga något. Enkäten testades av styrelsen och ändrades, t.ex. gjordes den helt anonym samt att en fråga om huruvida medlemmen tyckte att Slottsskogskolonin ska miljödiplomeras togs bort (eftersom medlemmen i detta läge inte har tillräckligt med beslutsunderlag).

Vi utgick i utskicket från befintlig medlemslista. Föreningen har länge haft problem med att få medlemmarna att ange korrekta kontaktuppgifter, och vi ringde därför runt till alla där inte uppgift om e-postadress fanns. Med några undantag fick övriga enkäten per vanlig post, med returkuvert. Undantagen gäller 4 kolonister. Någon gjorde klart att hon/han inte skulle orka fylla i enkäten, någon hittade vi ingen adress till och någon höll vi på och letade e-postadress till, men tappade bort i hanteringen och den medlemmen fick inte heller postutskick. Totalt har vi gjort utskick till 150 av 154 kolonister, dvs 97 %. Hur många som verkligen tagit emot enkäten vet vi inte, det är särskilt svårt att veta när det gäller de postade enkäterna.

Utskickshistorik

2009-02-19 Första utskicket: 106 mailutskick och 40 brevutskick.

2009-02-19 Andra utskicket efter att ha fått in fler mailadresser: 4 mailutskick

2009-02-25 Tredje utskicket till två kolonister vars webbenkät låst sig: 2 omutskick

2009-02-28 Fjärde utskicket till en kolonist vars webbenkät låst sig: 1 omutskick

2009-03-03 Femte utskicket där e-postadresser varit felaktiga: 5 omutskick

2009-03-08 Sjätte utskicket till en kolonist vars webbenkät låst sig: 1 omutskick

Resultaten från webbenkäten exporterades sammanställdes och analyserades i en Excelfil tillsammans med pappersenkätsvaren, som matades in manuellt.

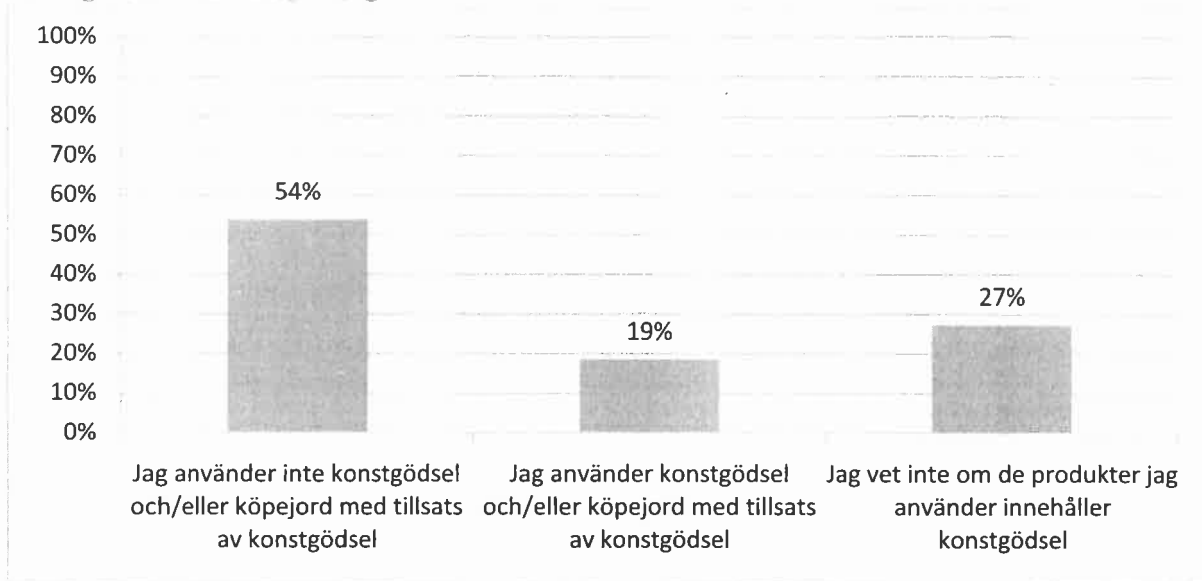
Enkätundersökningen fick en svarsfrekvens på 67-69%, vilket får betecknas som OK. Helst skulle vi velat ha ännu högre, men från tidigare enkäterfarenhet vet vi att det är svårt att få högre svarsfrekvens. Vi vet att medlemslistan inte är helt uppdaterad och vi kan räkna med att ett antal kolonister inte har fått enkäten till att börja med. I jämförelse med en nyligen genomförd miljöenkät på Ärtholmens sommarstad i Malmö som fick drygt 30 %, så framstår svarsfrekvensen från denna enkät som god. En annan jämförelse man kan göra är med närvarograden på medlemsmöten. På senaste årsmötet, som ansågs välbesökt, fanns 70 av 154 röstberättigade på plats (inklusive fullmakter), vilket ger en närvarograd på 45 %.

103 godtagbart ifyllda enkäter har samlats in, varav 78 webbenkäter, 24 pappersenkäter och ett svar via e-post. Det ger en svarsfrekvens på 67 % om vi utgår från att vi har 154 medlemmar och 69 % om vi utgår från att 150 utskick gjordes. Vi kan se att 97 kolonister tittat på webbenkäten, medan endast 80 har svarat fullständigt. I några fall har detta berott på att enkäten har låst sig om man inte svarade på enkäten första gången man gick in på den. Fyra kolonister påpekade detta och fick en ny möjlighet att svara på enkäten. Några fyllde inte i enkäten fullständigt. Det ger återstående ca. 10 personer som gått in på webbenkäten men inte svarat. En gissning är att några av dessa fått låst enkät, men inte sagt till, och några har inte velat svara på enkäten.

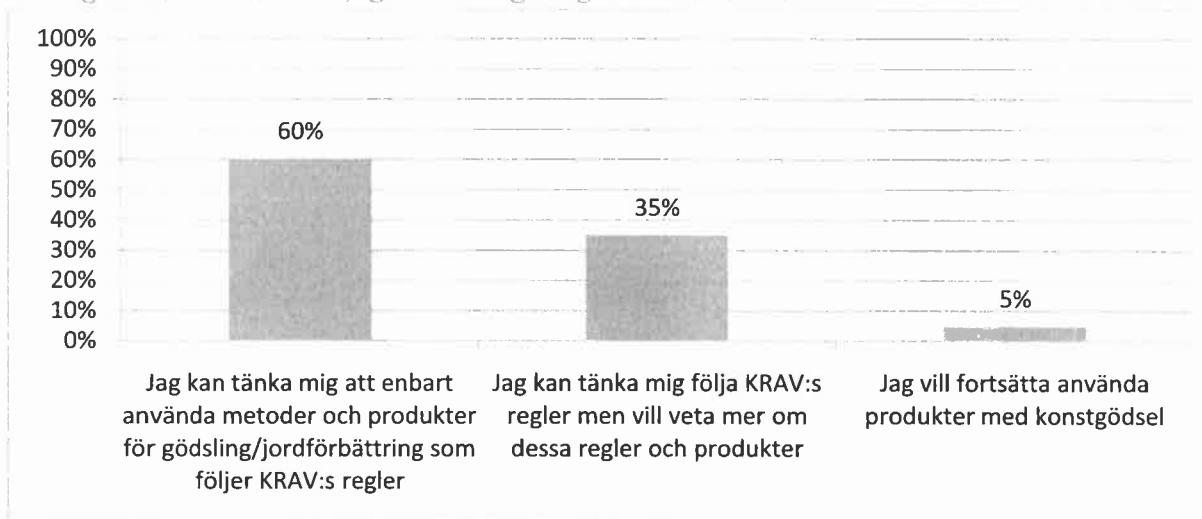
Resultat

Konstgödsel

Konstgödsel - så här gör jag nu

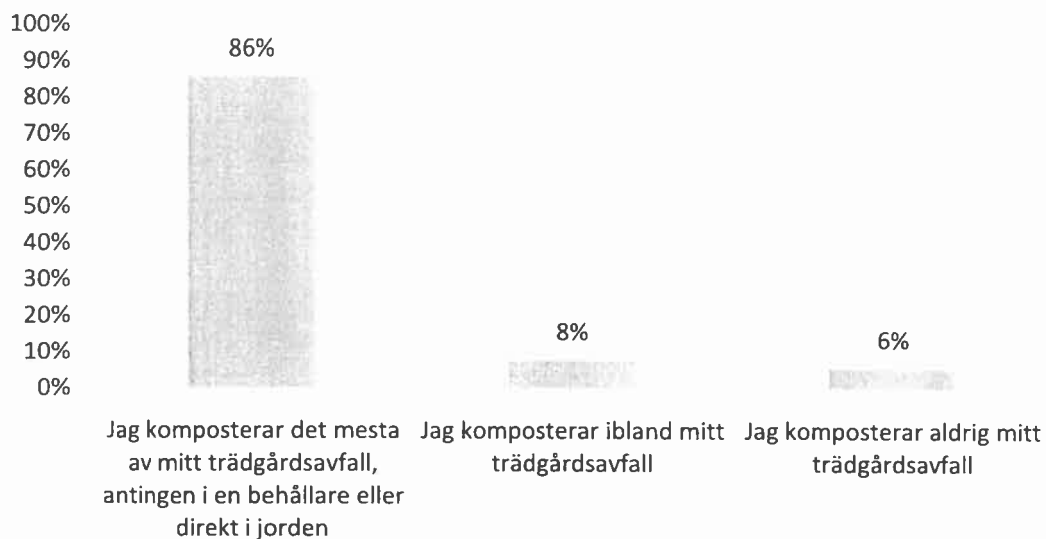

Konstgödsel - så här kan jag tänka mig att göra i framtiden

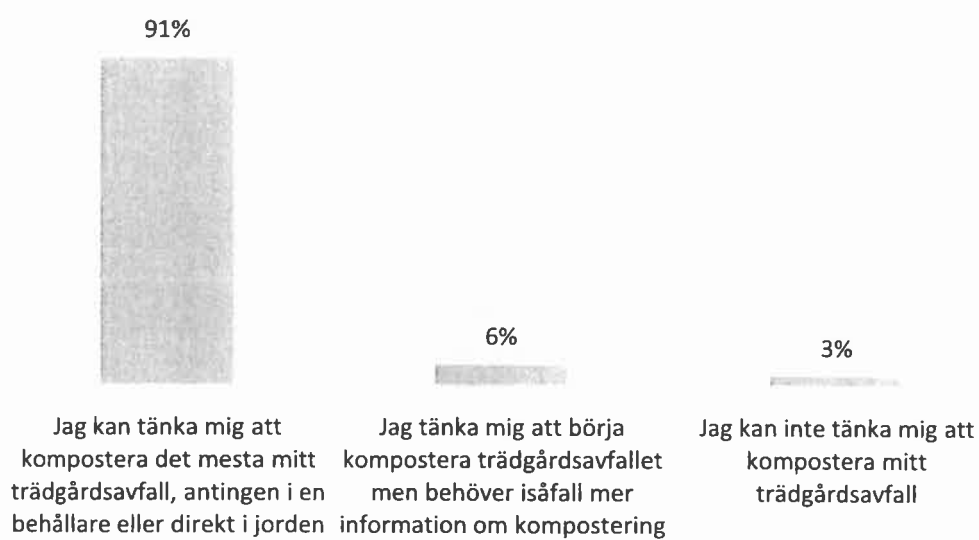
kompostering - vad gör jag

100% 90% 80% 70% 60% 50% 40% 30% 20% 10% 0%

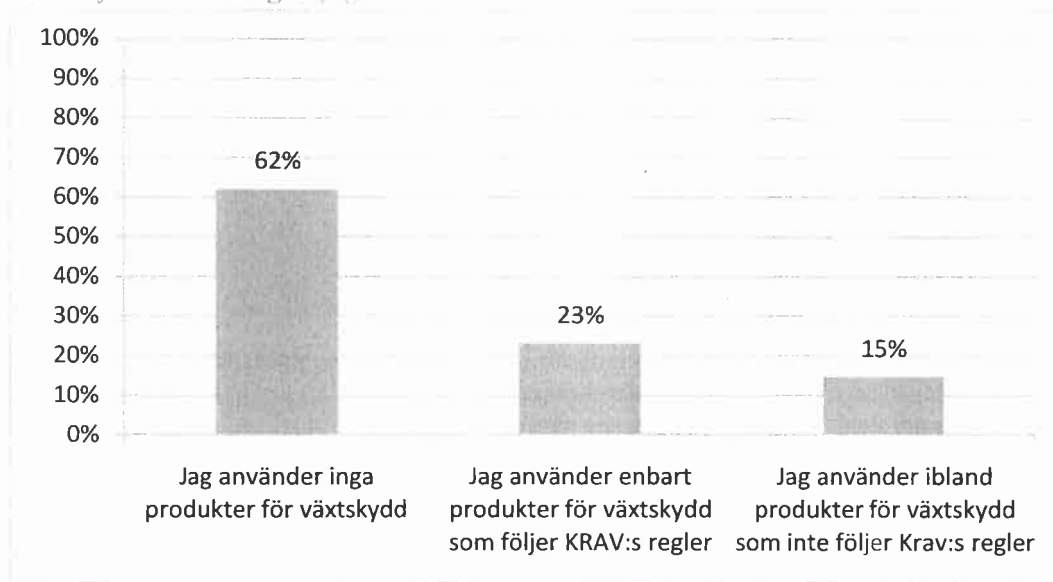
kompostering - så här kan jag tänka mig att göra i framtiden

100% 90% 80% 70% 60% 50% 40% 30% 20% 10% 0%

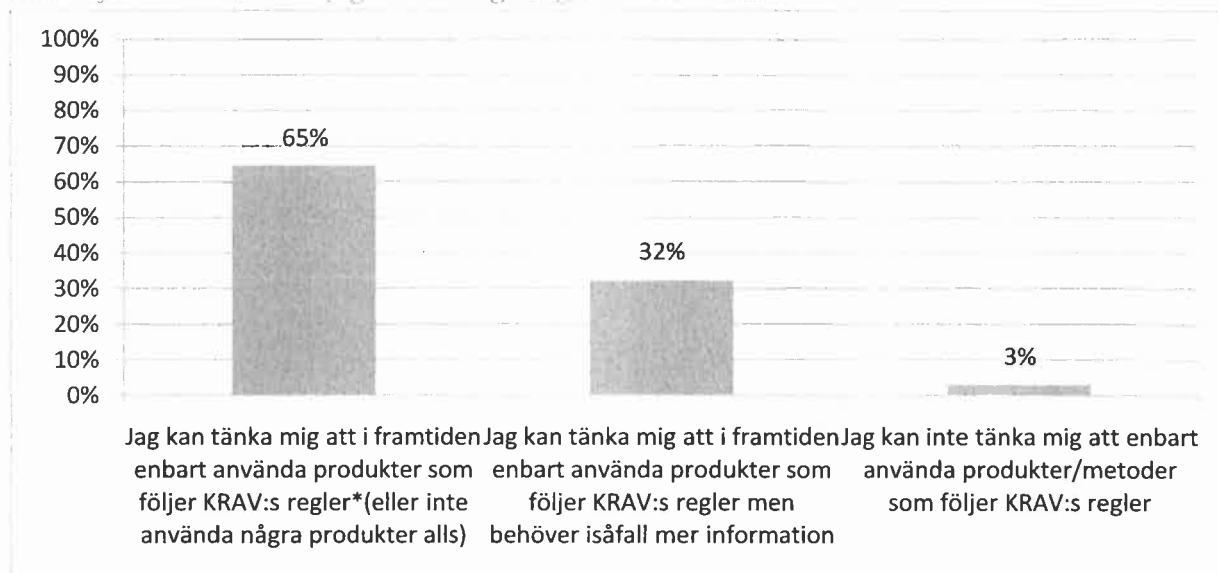

Växtskydd

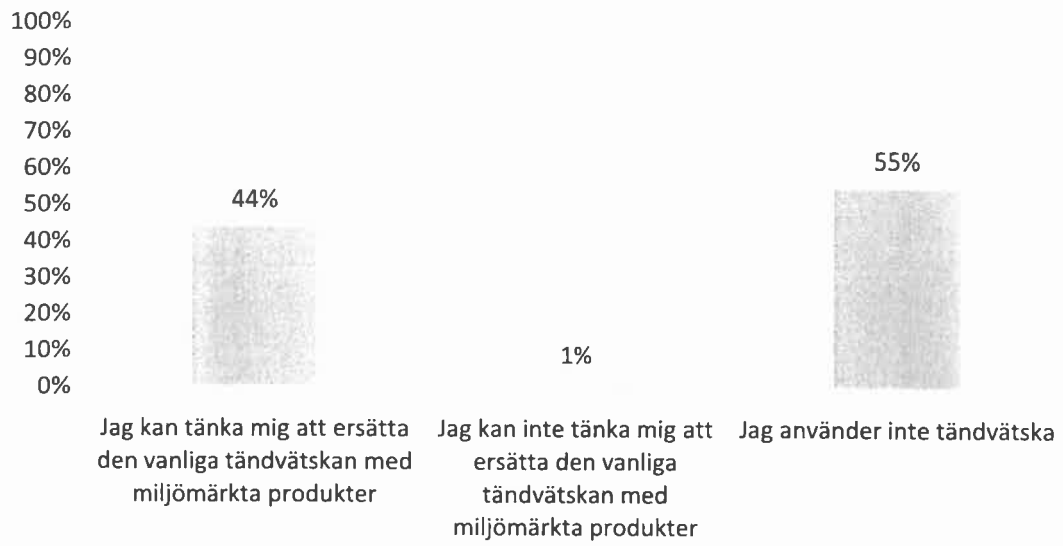
Växtskydd - så här gör jag nu

Växtskydd - så här kan jag tänka mig att göra i framtiden

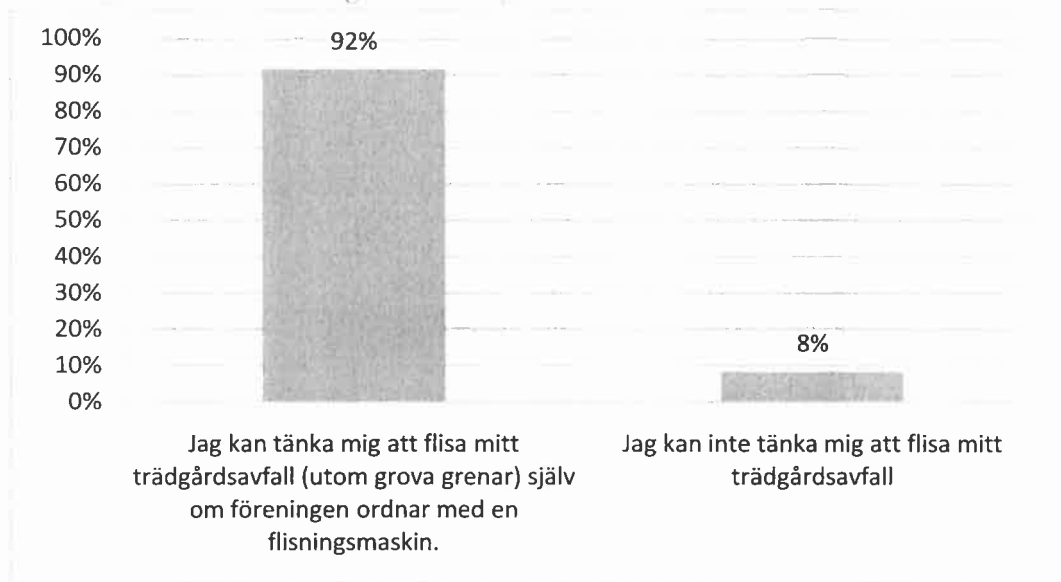

100% TÄNDVÄTSKA

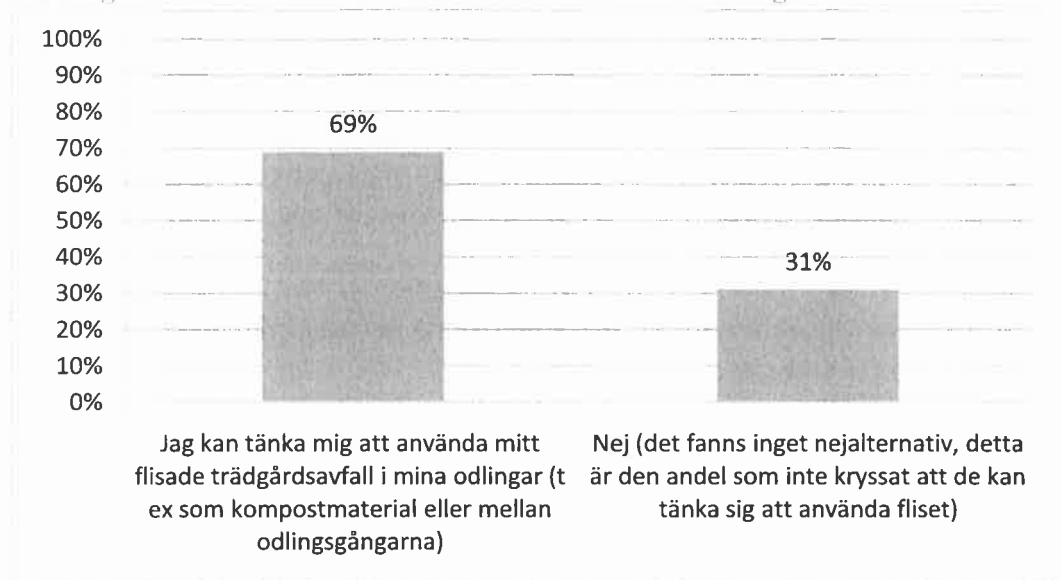

Flisning

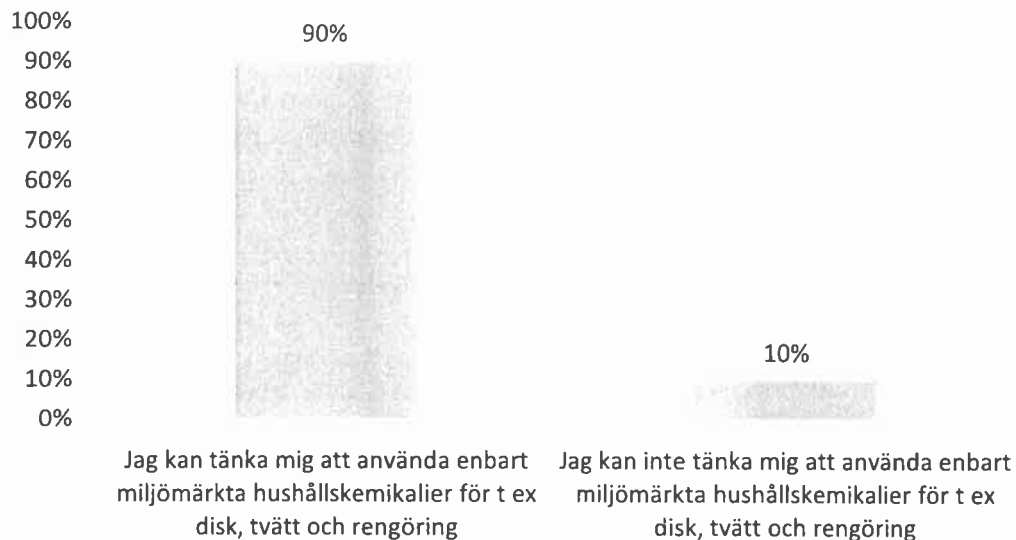
Flisning - om att flisa sitt grovre trädgårdsavfall

Flisning - om att använda det flisade materialet i sin trädgård

Hushållsprodukter

Sammanfattning av resultaten

Gödsling

I dagsläget är 54 % säkra på att de inte använder konstgödsel. 27 % är osäkra på om köpejorden de använder innehåller konstgödsel eller inte, medan 19 % vet att de idag använder konstgödsel.

När det gäller framtiden så kan 95 % tänka sig att följa KRAV:s regler, men en tredjedel av dessa behöver mer information. Bara 5 % uppger att de vill fortsätta använda konstgödseln i framtiden.

Kompostering

Vi kan redan kompostering på Slottsskogskolonin. 86 % komposterar det mesta redan idag, och endast 3 % anger att de inte kan tänka sig att kompostera.

Växtskyddsprodukter

När det gäller användandet av växtskyddsprodukter ligger vi redan idag ganska bra till. 15 % uppger att de ibland använder växtskyddsprodukter som inte följer KRAV:s regler. Förändringsviljan är dessutom god, endast 3 % uppger att de vill kunna fortsätta använda produkter som inte följer KRAV:s regler. Informationsbehovet är stort, 32 % har angett att de behöver mer information om KRAV:s regler.

Tändvätska

Endast en procent vill fortsätta använda ej miljöanpassad tändvätska.

Flisning

De flesta kan tänka sig att flisa sitt grövre trädgårdsavfall. 32 % kan dock inte tänka sig att använda fliset i sin trädgård.

Hushållsprodukter

10 % kan inte tänka sig att bara använda miljömärkta hushållsprodukter.

Slutsats

Av enkäten drar vi slutsatsen att Slottsskogskolonin redan idag ligger relativt nära att uppfylla kraven för miljödiplomerings obligatoriska nivå, och att viljan att förändra är stor. Vi har alltså goda förutsättningar att bli miljödiplomerade, om vi vill.

Förändringen som skulle krävas gäller främst flisning. Här behöver vi utreda hur strikta reglerna är med att fliset ska återföras till odlingar (det kan vara godkänt att skicka en del till fjärrvärmeproduktion). Vi behöver också ta reda på hur flisning kan gå till, vilken arbetsinsats som krävs för det och vilka kostnader som är förknippade med flisning. Flisning skulle kunna innebära lägre kostnader tack vare att behovet av containrar minskar.

Informationsinsatser behövs när det gäller gödsling och växtskydd. De skulle t.ex. kunna ske i form av föreläsningar med tillhörande frågestund. Dessa tillfällen skulle kunna dokumenteras så att de som inte hade möjlighet att delta kan ta del av informationen i efterhand.

Bilaga 1. Kommentarer i enkäten

1. Konstgödsel -så här gör jag nu

Använder Rhododendrongödsel

jag vill gärna lära mer och enbart använda produkter som är bra ur miljöhänseende

Tycker inte om konstgödsel - det är inte naturligt.

Jag använder inte konstgödsel, men köper ibland billig jord (4 säckar för 100 kronor typ) och antar att den tyvärr innehåller konstgödsel.

Vi har köpt jord av kolonin och jag har inte tänkt på vad det innehåller. Vi använder också mycket av vår egen kompostjord.

Vi har endast haft stugan/lotten en säsong och hittills inte gödlat så mycket

Brukar köpa några säckar jord varje år men har inte funderat på om de innehåller konstgödsel.

Har aldrig använt konstgödsel och kommer inte att göra det i framtiden heller.

Är helt enkelt för dåligt påläst i dagsläget

strävar efter att ha egen kompost och köpa så lite så möjligt "köpejord" med tanke på transport m.m.

Är ny medlem (september 2008)och har inte börjat använda min kolonikott

Jag köper jord i påsar på ICA och Blomsterveruhus.

Ekologiskt är viktigt för mig. Vill ha en hållbar odling.

men måste erkänna att jag inte är 100%-ig..

2. Konstgödsel -så här kan jag tänka mig att göra i framtiden

Finns det KRAVMärkt garanterat ogräsfri höns gödsel ?

Om vi hade varit kvar...men jag tycker initiativet är mycket bra, som nybliven trädgårdsentusiast vet man inte så mycket när man står och ska köpa jord.

Har inga odligar.

3. Kompostering -så här gör jag nu

Allt.

Jag komposterar allt utom kvistar och grenar.

Jag komposterar även mitt hushållsavfall, året runt. Funkar jättebra!

Tjocka grenar har vi lämnat till containern.

Däremot ej köksavfall

Tycker dock inte att resultatet är speciellt gott, varken med blommor eller grönsaker.

Har flismaskin ihop med grannen, lägger endast större grenar och ogräs med frön i container. Komposterar hushållsavfall året om. (Bor nära)

Vet ej då min första säsong som medlem ej har börjat.

4. Kompostering - så här kan jag tänka mig att göra i framtiden
jag tänker fortsätta kompostera

5. Växtskydd - så här gör jag nu

Det enda jag syndar med är snigelmedlet, de blå kornen som finns under olika namn.

Såpa? Rödsprit? Nematoder? Är det Kravgodkänt? Snigelgift?

Tror jag vet ej Kravs regler

enbart bladlusmedel

Jag har sprutat rosor med en spray som jag misstänker är giftig.

Snigelbekämpningsmedel. Annars inget

Har inte kolla upp ordentligt vad som finns t.ex mot bladlöss. Jag har som ambition att bara använda miljövänliga produkter.

vad är växtskydd??

Enbart för löss på rosorna - såpvatten. Sniglar saltar jag på.

endast grönsåpa nån gång

Vet ej - ny medlem.

Vet inte om mina få produkter följer Krav:s regler.

Jag vet ej vad växtskydd är för något

6. Växtskydd - så här kan jag tänka mig att göra i framtiden

Se fråga 5

7. Tändvätska

Använder elgaffel

Det finns tändstickor och späntved

Vi har lite dåligt samvete att vi fortfarande använder tändvätska, men tänker ändra på det.

Behöver få bättre koll på vilka alternativ som finns.

elstarter fungerar bra

tänder grillen med el

8. Flisning

Man måste dock tänka på energiaspekten också: en flisanläggning drar mycket energi!

klaras inte av

Vem ska sköta flismaskinen och se till att den bli lagad när den går sönder och att inga barn stoppar i armar och ben, katter och kaniner? Det är en ganska farlig grej.

Tyvärr har jag svårt att se hur en tillräckligt stor flisningsmaskin skulle kunna hanteras och skötas i kolonin. Kommunalt arbete? Eget arbete? Vems ansvar?

Jfr 3. Har egen kvarn.

Jättebra idé att skaffa en gemensam flisningsmaskin, oavsett om vi ska miljödiplomeras eller ej. Förutom miljövinsten skulle vi tjäna mkt pengar på färre containrar.

För att flisa trädgårdsavfall behövs väl en maskin. Saknar jag!

Bra idé!

Det beror på mängden.

Var en av de ansvariga för tidigare försök med hyrd flisningsmaskin. Det fungerade inte bra, bl a för att en del kolonister inte följde de givna anvisningarna. Dessutom regnade det och allt blev vått - vilket bidrog till problem med knivbladen.

detta har jag pläderat för i flera år

Har en kompostkvarn som jag flisar med. Den tar dock tex inte grövre grenar och har länge önskat att vi gemensamt kan flisa detta. Känns verkligen inte bra att köra iväg bra kompostmateriel till eldning

Enda tänkbara alternativet är flismaskin körd av en entreprenör, (monterad på en traktor)

har en kompostkvarn, och flisar redan det mesta.

9. Hushållsprodukter

Detta görs redan.

10. Har du någon avslutande kommentar till enkäten?

Jättebra initiativ, har tänkt mycket på detta med miljödiplomering - det är en framtidsfråga för vår koloni!

kanske föreningen kan skaffa lämpliga produkter och sälja vidare till oss? Billigare och effektivare. Hälsningar,

Jag tycker att föreningen endast ska köpa in Bra Miljövalmärkt el.

Bra initiativ! Heja!

jättebra initiativ!

Vad glad jag blir att ett ev. miljöcert kan vara på gång!

Inga problem att svara på den här enkäten! Bra!

Självklart att ska kolonin hållas giftfri! mer info till medlemmarna om detta vore bra.

Är detta ett skämt? Använd tiden till något nyttigare!

Jag hoppas att Slottsskogskolonin snart blir miljödiplomerad.

Bra - lycka till med miljödiplomeringen! Skördefesten är väl en utmärkt dag att visa att kolonin jobbar med det ekologiska perspektivet.

Vi är några som testat kompostering med mikroorganismer med ganska gott resultat.

Vi har precis köpt kolonistuga så jag har svarat utifrån hur vi tänkt göra och vad vi har för värderingar. Tycker det är roligt att det finns ett miljöintresse och hoppas att det är många som nappar på ett så miljövänligt koloniområde som möjligt.

Jättebra initiativ!

Jag tror att kolonins största insats för miljön kan göras inom energiförbrukningen. Byte till energisnåla värmeelement, kylskåp mm i kombination med isolering av husen - behövs intedet för miljöcertifiering ska kunna fås?!

Jättebra initiativ.

Jag tycker att det är självklart att sträva mot att kolonin ska drivas så miljövänligt som möjligt. På alla plan.

Vi anser att vi är miljömedvetna, så mycket vi kan. Vi tycker att kolonin kan miljödiplomeras med Göteborgs Stads diplomering. Om de gör det för kolonier?

Vad bra att detta kommer uppp!!

Bra att det görs försök till att ta ett samlat grepp om frågan. Lycka till!

bra med detta initiativ

Tycker det är viktigt med miljötank och det skulle kännas jättebra om vi blev miljödiplomerade!

Tycker att inköp av en gemensam flismaskin skulle vara mycket bra, men det måste vara en som mal grenarna så fint som möjligt. Följer redan det som rekommenderas.

Tycker absolut att vi skall försöka miljödiplomera våran koloni

Lycka till med analysen!

Jag är som nämnts ny medlem och kan därför inte svara på så många frågor, men är generellt intresserad av att tänka ekologiskt när jag odlar och sköter min kolonilott/stuga.

Jag har maskar i min kompost.

Det gläder mig stort att vi ligger i startgroparna för miljödiplomering. Jag har i många år odlat och ätit ekologiskt. Det känns som ett "måste" att kolonin hänger med i utvecklingen kring miljöfrågor. Det händer så mycket bra kring odling och ekologi i majorna o Högsbo och det känns viktigt att vi ej blir på "efterkälken". Önskar också att vi skapar tillfällen där vi kan ta tillvara på och öka kunskaperna kring ovanstående. Önskar att vi kan skapa en vackrare mer levande koloni. Jag önskar att vi främjar mångfalden vad gäller växtlighet. Som det är nu finns trädgårdar som är väldigt kala. Det finns ett stort antal träd som är skadade och förfulade genom felkunskaper och felbeskrning vilket gör mig mycket sorgsen och oroad. Vi har ett kulturminne att vårda. Hur kommer det se ut i kolonin om några år då skadade träd dör ? Låt oss ta tillvara det stora intresse vi såg på föreläsningen kring trädvård i höstas. det skulle också öka den social gemenskapen på kolonin. Lycka till

bra med miljöprofil!

Det är mycket bra att kolonin följer med i miljötänket. jag stöder ALLT miljöarbete på kolonin och i resten av världen. Vi är ju en del av den...

Jättebra om det här kunde gå igenom! Ett förslag är även att vi kanske kunde samarbeta med Slottskogens djurpark och använda deras gödsel (från hästarna mm)?

Bilaga 2. Enkätformulär (pappersversionen)

Hej!

Vi välkomnar dig som Slottsskogskolonist att delta i en enkät som kommer att ge underlag för Slottsskogskolonins framtida miljöarbete och eventuella miljödiplomering. Enkäten är helt anonym och går ut till alla Slottsskogskolonister.

Koloniträdgårdsförbundet erbjuder möjlighet till miljödiplomering. Frågorna nedan är direkt kopplade till vad som krävs för att vi ska kunna bli diplomerade. Diplomet finns i flera nivåer och frågorna nedan avser grundnivån. Flera miljöfrågor som du kanske tycker saknas i enkäten är alltså inte med eftersom vi begränsat oss till grundnivån.

Slottsskogskolonins styrelse har gett klartecken till oss två Slottsskogskolonister (Harriet och Johan) att genomföra enkäten. Vi har deltagit i Koloniträdgårdsförbundets tvådagarskurs för miljödiplomering av koloniträdgårdar.

Har du några frågor om enkäten kan du vända dig till oss:

Johan Erlandsson (stuga nr. 109), 031-715 18 83, 0707-731682

Harriet Pukari (stuga nr 144), 031-245243, 0739-319487

Vi hoppas att du kan svara så snabbt som möjligt. Tack på förhand för din medverkan!

1. Konstgödsel – så här gör jag nu (sätt kryss i en av rutorna)

- Jag använder inte konstgödsel och/eller köpejord med tillsats av konstgödsel
- Jag använder konstgödsel och/eller köpejord med tillsats av konstgödsel
- Jag vet inte om de produkter jag använder innehåller konstgödsel

Kommentar: _____

2. Konstgödsel – så här kan jag tänka mig att göra i framtiden (sätt kryss i en ruta)

Jag kan tänka mig att enbart använda metoder och produkter för gödsling/jordförbättring som följer KRAV:s regler*

Jag kan tänka mig följa KRAV:s regler* men vill veta mer om dessa regler och produkter

Jag vill fortsätta använda produkter med konstgödsel

* Tillåten gödsling och jordförbättring enligt KRAV är t ex trädgårdskompost, hushållskompost, flis, växtrester, stallgödsel, halm, benmjöl, stenmjöl och hönskötsgödsel. Det finns flera färdiga gödselprodukter som uppfyller KRAV:s regler, t ex Algomin ekologisk gödsel. "

Kommentar: _____

3. Kompostering -så här gör jag nu (sätt kryss i en av rutorna)

Jag komposterar det mesta av mitt trädgårdsavfall, antingen i en behållare eller direkt i jorden

Jag komposterar ibland mitt trädgårdsavfall

Jag komposterar aldrig mitt trädgårdsavfall

Kommentar: _____

4. Kompostering – så här kan jag tänka mig att göra i framtiden (kryssa i en ruta)

Jag kan tänka mig att kompostera det mesta mitt trädgårdsavfall, antingen i en behållare eller direkt i jorden

Jag tänker mig att börja kompostera trädgårdsavfallet men behöver isåfall mer information om kompostering

Jag kan inte tänka mig att kompostera mitt trädgårdsavfall

Kommentar: _____

5. Växtskydd – så här gör jag nu (sätt kryss i en av rutorna)

- Jag använder inga produkter för växtskydd
- Jag använder enbart produkter för växtskydd som följer Krav:s regler
- Jag använder ibland produkter för växtskydd som inte följer Krav:s regler

Kommentar: _____

6. Växtskydd – så här kan jag tänka mig att göra i framtiden (sätt kryss i en av rutorna)

- Jag kan tänka mig att i framtiden enbart använda produkter som följer KRAV:s regler*(eller inte använda några produkter alls)
- Jag kan tänka mig att i framtiden enbart använda produkter som följer KRAV:s regler* men behöver isåfall mer information
- Jag kan inte tänka mig att enbart använda produkter/metoder som följer KRAV:s regler*

*Tillåtna bekämpningsmedel enligt KRAV är t.ex. järnfosfat (finns i SnigelFritt och Ferramol Snigel Effekt och en del mossmedel), såpa, fällor, fångstanordningar, feromoner, etanol, vegetabilisk olja, varmvatten och ånga.

Kommentar: _____

7. Tändvätska (sätt kryss i en av rutorna)

- Jag kan tänka mig att ersätta den vanliga tändvätskan med miljömärkta produkter
- Jag kan inte tänka mig att ersätta den vanliga tändvätskan med miljömärkta produkter
- Jag använder inte tändvätska

Kommentar: _____

8. Flisning (**OBS!** här kan du sätta kryss i flera alternativ)

Enligt kriterierna för miljödiplomering bör grövre trädgårdsavfall från kolonin flisas och användas inom kolonin. Kryssa i den eller de rutor som överensstämmer med vad du tycker:

- Jag kan tänka mig att flisa mitt trädgårdsavfall (utom grova grenar) själv om föreningen ordnar med en flisningsmaskin.
- Jag kan tänka mig att använda mitt flisade trädgårdsavfall i mina odlingar (t ex som kompostmaterial eller mellan odlingsgångarna)
- Jag kan inte tänka mig att flisa mitt trädgårdsavfall

Kommentar: _____

9. Hushållsprodukter (sätt kryss i en av rutorna)

- Jag kan tänka mig att använda enbart miljömärkta hushållskemikalier för t ex disk, tvätt och rengöring
- Jag kan inte tänka mig att använda enbart miljömärkta hushållskemikalier för t ex disk, tvätt och rengöring

Kommentar: _____

10. Avslutande kommentar

Har du någon avslutande kommentar till enkäten?

Kommentar: _____

Tack för din medverkan!